

ปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวในระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก

Factors to Develop Tourism Multi Media for Promoting Health Tourism in the West of Thailand

ขวัญยูพา ศรีสว่าง^{1*} และ อรรถ อารีรอป²

Kwanyupa Srisawang^{1*} and Art Ar-reerob²

¹สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

²สาขาวิชาจิตวิทยา คณະมนุชศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

¹Lecturer Faculty of Business Computer Faculty of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000

²Lecturer Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: khuanyupa@webmail.npru.ac.th

Received: 8 April 2021, Revised: 10 June 2021, Accepted: 21 June 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชน เอกลักษณะ และอัตลักษณ์ด้านการให้บริการในการท่องเที่ยวของพื้นที่ 2) ศึกษาปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงวัยที่ถ่ายทอดประวัติ วัฒนธรรมของชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ และชาวบ้านในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้การวิจัยคือแบบสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่มแล้วจึงนำผลมาสังเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการจัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือคนในชุมชนพื้นที่ และนักท่องเที่ยวจำนวน 300 ชุด ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมประมวลผลวิเคราะห์ สถิติที่ใช้คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาบริบทชุมชน เอกลักษณะ และอัตลักษณ์ด้านการให้บริการในการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม มีความโดดเด่นวิถีชีวิตริมคลอง ซึ่งเป็นคลองที่ขุดขึ้นมาเพื่อให้พระมหากษัตริย์เดินทางไปสักการะองค์พระปฐมเจดีย์ ผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยที่มีความโดดเด่น ตัวแทนชุมชนที่ทำหน้าที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวเป็นคนที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรเป็นอย่างดี ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั้กลัก จังหวัดราชบุรี มีความโดดเด่นของวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนที่มีเชื้อสายจีนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีเอกลักษณ์ รวมทั้งยังมีอาหารพื้นเมืองที่นักท่องเที่ยวยังพบเจอได้เป็นส่วนน้อย เช่น ขนมไข่น้ำกล้วย ข้าวเหนียว นอกจากนี้ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวเป็นคนที่สามารถเล่าเรื่องราวในอดีตให้นักท่องเที่ยวฟังได้ ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีความโดดเด่นของการรวมกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นชุมชนแห่งการอนุรักษ์ มีป่าชุมชนที่มีพื้นที่มากกว่า 1,000 ไร่ มีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหลากหลายในป่าชุมชน มีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะได้แก่น้ำพริกมะสัง ทอดมันใบเปราะ ยาโอบมะกอก ตลอดจนมีการสร้างฐานการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวหลักของชุมชนคือการแช่ตัว แช่เท้าด้วยพุร้อนจากธรรมชาติ รวมถึงการบริการด้านการนวดเพื่อสุขภาพ ตลอดจนการขายผลิตภัณฑ์การเกษตรในท้องถิ่น และการบริการด้วยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ ไปเที่ยวชมน้ำตกแม่กระดังลา ชุมชนป่าละอู จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นคือการไปเที่ยวชมน้ำตกป่าละอู ทุเรียนป่าละอู รวมทั้งมีการกระจายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนา

กิจกรรมการท่องเที่ยว เช่นประเพณีปีใหม่ของชาวกะเหรี่ยง ชิมอาหารท้องถิ่นหลากหลายเมนูจากผักกูด และผ้าทอมือ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก พบว่าปัจจัยด้านเนื้อหาของสื่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (3.93) รองลงมาคือด้านการออกแบบสื่อ (3.80) และด้านการเผยแพร่ข่าวสาร (3.66)

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิภาคตะวันตก แผนที่ท่องเที่ยว สื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมัลติมีเดีย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the community context, identity, and service identity of tourism in the area; 2) to study the factors in the preparation of tourism media to promote health tourism sites in the western region. An integrated research process was applied. The first objective was a qualitative research. The sample group was the elderly who passed on their history, community leaders, group of entrepreneurs related to the area and villagers in the area. The research tool was a group discussion interview, and the results were synthesized to summarize as a guideline for the preparation of media for promoting health tourism in the western region. The second objective was a quantitative research. The sample group was people in the local community. The questionnaire was a research tool for collecting data with 300 tourists. The statistics were percentage, mean, and standard deviation

The results of the research were as follows: 1) To study the community context, identity, and tourism service identity of Khlong Maha Sawat Community, Nakhon Pathom Province. It had a distinctive lifestyle along the canal. This canal was built for the King to travel to pay respect to Phra Pathom Chedi. The outstanding was organic agricultural products. The community representatives who provided tourism services were knowledgeable about farming, Lao Tak Lak Floating Market Community, Ratchaburi Province, had a distinctiveness of the traditional way of life of the people in the community where Chinese ancestors coexist in a unique way as well as local foods that tourists can still find a few, such as rice porridge, dry rice, Nong Rong Community, Kanchanaburi Province had a distinctiveness of strong community grouping. There was a community forest more than 1,000 rai, producing a variety of unique products and community products were from the community forest. There was a unique food, such as wood apple chili paste, deep fried peacock ginger leaves, olive leaf salad, as well as building a learning base focusing on activities related to health care, Nong Ya Plong Community, Phetchaburi Province had the main tourism activity of the community was soaking your feet in the natural hot springs including health massage services as well as the sale of local agricultural products. There were 4 wheel drive vehicle services to visit Mae Kradang La Waterfall, Pala-U community, Prachuap Khiri Khan province. It was found that the way of life of the Karen people. The outstanding tourism activity was visiting the Pala-U Waterfall and Pala-U Durian in this area. There were the distribution of tourism activities in various villages which the local community was mainly interested in the development of tourism activities, such as the Karen New Year tradition, Taste a variety of local dishes from vegetables (paco fern) and hand-woven fabrics. 2) To study the factors in the preparation of tourism media to promote health tourism sites in the western region. It was found that the media content factor had the highest average (3.93), followed by media design (3.80) and news dissemination (3.66), respectively.

Keywords : Health tourism, The West of Thailand, Tourism Map, Multimedia Tourism Promoting

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญต่อสังคมความเป็นอยู่รวมถึงระบบเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งในแต่ละภาคจังหวัดนั้นก็มีเอกลักษณ์ความงดงาม และความหลากหลายที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงประเพณีต่าง ๆ ของแต่ละภาคในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในไทยมีผลมาจากการร่วมมือ และการจัดการทั้งจากภาครัฐและเอกชน จะเห็นได้ว่าทางภาครัฐได้มีการสนับสนุนให้คนไทยเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้นในช่วงหลายปีมานี้ เพื่อสร้างการเติบโตให้กับธุรกิจท่องเที่ยวของไทยในระยะยาวให้มีศักยภาพ

และยังยืนยันที่สำคัญยังเป็นการกระจายความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดต่างประเทศ หรือพึ่งพิงตลาดใดตลาดหนึ่งมากเกินไป และไม่เพียงแต่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างมาก แต่อุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคารก็มีส่วนเติบโตควบคู่กันไปอีกด้วย

จากการที่ภาครัฐของประเทศไทยกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของบริการทางการแพทย์ และการให้บริการทางด้านสุขภาพส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นที่รู้จักของคนไทยประกอบกับกระแสการตื่นตัวของประชากรโลกที่ให้ความสนใจด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้น และการที่คนทั่วโลกพยายามแสวงหาแหล่งรักษาพยาบาลที่ดีกว่า ถูกกว่า และเร็วกว่านอกประเทศ อีกทั้งประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วโลกในเรื่องการนวดแผนไทย และสปาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อาหารไทยที่อุดมไปด้วยสมุนไพรการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความหลากหลาย อาทิการนวดแผนไทย การอบประคบสมุนไพร สุคนธ์บำบัด การทำสปา และอาบแร่ การอาบ/แช่น้ำแร่หรือน้ำพุร้อน วารีบำบัด การทำชาวน้ำ มวยไทย ฤๅษีดัดตน การใช้โขนบำบัด โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และความงาม ประกอบกับคนไทยมีมิตรไมตรี ส่งมอบการบริการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวทั่วโลก จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง [1] ซึ่งถือเป็นการนำเอาทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเหล่านั้นได้ถูกมองเห็นถึงคุณค่าแห่งการอนุรักษ์ และทำให้ชุมชนตระหนักถึงการรักษาทรัพยากร การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนเท่าที่ผ่านมารการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความสนใจจากทั้งนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งชุมชนแต่ทว่ายังคงขาดความจริงใจในการวางแผนเชิงปฏิบัติการในด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนในการพัฒนา และส่งเสริมเพื่อยกระดับทักษะ และองค์ความรู้ให้สามารถแข่งขันในระดับสากล ทักษะและองค์ความรู้ที่ต้องการ เช่น การรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ และทักษะในการบริหารจัดการ ความรู้ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น [2]

หากพิจารณาในบริบทภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยนับได้ว่ามีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และเผ่าพันธุ์อย่างมาก มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมประเพณี ทักษะและความคิดในลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรม อันเป็นลักษณะเด่นของภูมิภาคตะวันตกที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้ภาคตะวันตกเป็นอยู่แหล่งรวมทางวัฒนธรรม [3] การศึกษารุ่นนี้มุ่งเน้นการศึกษาในภาคตะวันตก เพียง 5 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ตามเส้นทางท่องเที่ยว และแนวชายฝั่งทะเลตะวันตก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ได้รับการส่งเสริมทางการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด (นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี) [4] และเชื่อมต่อกับกลุ่มคลัสเตอร์ Royal coast (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์) [5] นอกจากนี้ภาครัฐได้มีการหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ซึ่งมียุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพชายฝั่งทะเลตะวันตก ปี 2559–2563 ซึ่งเป็นการพัฒนาฐานทรัพยากรทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวและการบริการ เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการพักผ่อนเพื่อสุขภาพระดับโลก พร้อมกับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ให้มีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ [6] นอกจากนี้ในภูมิภาคตะวันตกมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในบริเวณที่มีชุมชนท้องถิ่นรายรอบมากมายด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่งดงาม อารยธรรมที่เก่าแก่ ประชากรหลายเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ มีการผสมผสานงานศิลป์ และวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่งดงามจัดได้ว่าเป็นต้นทุนที่สามารถนำมาส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้เป็นอย่างดี แต่หลายแหล่งยังประสบปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพ การให้บริการทางการท่องเที่ยวที่ยังขาดการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามศักยภาพของพื้นที่อย่างแท้จริง แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งถูกนำไปใช้ประกอบกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชน ส่งผลถึงการขาดมุมมองในศักยภาพที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่ควรจะถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ ประกอบกับการขาดการจัดการด้านบริการทางการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และเต็มศักยภาพของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้กระทบต่อการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของนักท่องเที่ยวโดยที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวหรือการแสวงหารายได้จากนักท่องเที่ยว [7] ในขณะที่การรองรับและการจัดการ โดยชุมชนไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทำให้ขาดสมรรถนะในการบริการนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลมาจากหน่วยงานระดับชุมชน เช่น ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการให้บริการทางการท่องเที่ยว และขาดการวางแผนพัฒนาการบริการทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวเชิง

สุขภาพ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการกำหนดแผนพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ โดยเฉพาะการคำนึงถึงศักยภาพการบริการท่องเที่ยว การให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวและศักยภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ โดยกำหนดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้ศึกษาปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก เพื่อเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพโดยคำนึงถึงการเพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการให้บริการในรูปแบบที่เข้าถึงได้อย่างสะดวก และตอบใจต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต อาหารพื้นถิ่น และอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันตก ในการได้รับข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น รูปแบบการให้บริการ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และสื่อประชาสัมพันธ์นี้ยังเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะตามความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับลักษณะการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชน ตลอดจนต้องให้ชุมชน มีสำนึกจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดีซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในภาคการท่องเที่ยว ที่จะสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นช่องทางสื่อสารที่สำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว สามารถสร้างมุมมองให้เห็นกว้างมากขึ้นในเวทีสาธารณะ สามารถเป็นการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนยังเป็นกลวิธีในการสื่อสารให้เกิดการรับรู้ และมุ่งหมายให้ได้มาซึ่งความเข้าใจ และการยอมรับจากผู้รับสาร รวมทั้งเป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร และสาธารณชน ในส่วนของนักท่องเที่ยวสื่อประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ไม่ได้ในขณะเดียวกันสื่อออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันของทั้งผู้บริโภค และผู้ประกอบการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ โรงแรม รีสอร์ท หรือที่พักในรูปแบบต่าง ๆ ผู้ประกอบการร้านอาหาร หรือแม้กระทั่งผู้ประกอบการสถานที่ท่องเที่ยว รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้นการปรับตัวให้ทันยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทมากขึ้น ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ธุรกิจเติบโตไปได้ การประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวรู้ความเคลื่อนไหวของธุรกิจของผู้ประกอบการ และยังเป็นแนวทางการนำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถจะกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

ความท้าทายที่สำคัญคือการเข้าถึงนักท่องเที่ยวและการสร้างภาพลักษณ์ในทางที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มการรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้สื่อประชาสัมพันธ์อาจจะเป็นสะพานไปสู่ความเปลี่ยนแปลงเป็นแนวทางในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนทัศนคติจากเดิม [8] การพัฒนาสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์สามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้มากขึ้นอันจะนำมาซึ่งการสร้างรายได้และเศรษฐกิจที่ดีแก่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก จากที่กล่าวมาทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวในระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอันจะส่งผลโดยรวมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคตะวันตกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน เอกลักษณะ และ อัตลักษณ์ด้านการให้บริการในการท่องเที่ยวของพื้นที่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดทำสื่อระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก

บททวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือการบำบัด รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด อบ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาลและอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดสำคัญต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) จะมีการจัดรายการท่องเที่ยวพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตใช้งานจาก ธรรมชาติมาบำบัดรักษาและสร้างเสริมสุขภาพกาย และสุขภาพจิตให้สดชื่นผ่อนคลายเป็นการเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจและร่างกายให้สมดุล และภายหลังการท่องเที่ยวก็สามารถเดินทางไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ [9]

ตามความหมายของสถาบันด้านสุขภาพสากล [10] ได้กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางที่แสวงหาการบำรุง และส่งเสริมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้นสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว จะมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์เพื่อท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเท่านั้น และ อีกกลุ่มได้แก่นักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การบริการด้านการแพทย์ 2) การบริการด้านสุขภาพและ 3) ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสมุนไพร ทั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ข้อมูลว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งความหมายตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท คือ 1) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health healing) เป็นการท่องเที่ยวที่รวมเอาการบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพมารวมเข้าไว้กับการเดินทาง ยกตัวอย่าง เช่น เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว และเข้ารับบริการด้านทันตกรรมต่าง ๆ หรือเข้ารับการผ่าตัด เสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล เป็นต้น 2) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) เป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และพักใน โรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ เพื่อร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพยังสถานที่นั้น ๆ ที่ได้จัดเตรียมบริการไว้ อาทิ การนวดแผนไทย สุนทรบำบัด (Aroma therapy) ออบน้ำแร่ (Spa) ออบสมุนไพรไทย เป็นต้น

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เกิดการผสมผสานระหว่างการเดินทางมาเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวพร้อม ๆ กับการมาใช้บริการด้านการแพทย์ และสุขภาพ กีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย หรือเข้าร่วมทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยในการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ เป็นลักษณะการท่องเที่ยวมาเพื่อทำการรักษาหรือฟื้นฟูร่างกาย เช่น การทำฟัน การผ่าตัดศัลยกรรม เป็นต้น 2) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง การเดินทางมาท่องเที่ยวในลักษณะของการป้องกันไม่ให้เกิดโรคภัยซึ่งจะมีลักษณะในรูปแบบของการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้จัดให้มีกิจกรรมขึ้น ตัวอย่างเช่นเพื่อมาใช้บริการสปาใช้บริการนวดแผนไทย เป็นต้น [11]

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดีย

สื่อมัลติมีเดียในอดีตเมื่อกล่าวถึงคำว่าสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) หรือสื่อประสมจะหมายถึง การนำสื่อหลาย ๆ ประเภทมาใช้ร่วมกัน เช่น รูปภาพ เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เทปบันทึกเสียง วีดีโอ ฯลฯ เพื่อให้การเสนอผลงานหรือการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากการบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ผู้ฟังหรือผู้เรียนมิได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อสื่อโดยตรง แต่ในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงคำว่าสื่อมัลติมีเดีย จะหมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์แสดงผลในลักษณะผสมสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน โดยเน้นที่การเปิดโอกาสให้ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตได้เห็น ได้เลือก และรับฟังข้อมูลข่าวสารผ่านจอคอมพิวเตอร์ โดยข้อมูลและข่าวสารต่างๆ จะรวมรูปแบบของตัวอักษร รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวีดีโอเพื่อให้ผู้ใช้สามารถตอบโต้และมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อโดยตรงได้ [12]

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่มีวิวัฒนาการก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถนำเสนอได้ทั้งตัวหนังสือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว แสง สี เสียง ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ผ่านซอฟต์แวร์ในรูปแบบของโปรแกรมต่าง ๆ ปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของสังคมยุคใหม่แม้แต่ในด้านการศึกษาสื่อเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีพัฒนาการก้าวหน้าในมิติใหม่ ๆ [13]

มัลติมีเดีย หมายถึง สื่อประสมปฏิสัมพันธ์ (Interactive Multimedia) โดยจัดให้มีความสัมพันธ์ระหว่างสื่อและผู้ใช้สื่อโดยนำอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น CD-ROM เครื่อง Audio – Digitize เครื่องเล่น Laser Disc ฯลฯ มาใช้ร่วมกันเพื่อเสนอเนื้อหาข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์ และเสียงในระบบสตูดิโอ โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยในการผลิต [14]

สรุปได้ว่า มัลติมีเดียเป็นการนำคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติทำหน้าที่เสมือนสมองกลมาเป็นสื่อช่วยในการออกแบบสื่อให้มีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้ การนำเสนอเนื้อหา ภาพ เสียง ตลอดจนการออกแบบสื่อแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งประกอบด้วยข้อความภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย เสียงดนตรีประกอบ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และการถ่ายทอดข้อมูลในรูปแบบใหม่จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดได้จากคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และจะถูกดำเนินไปอย่างเป็นระบบในรูปแบบที่เหมาะสม และผู้ใช้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งมีผลช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ความสำคัญของสื่อกับการท่องเที่ยว

พัฒนาการของสื่อส่งผลต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากสื่อที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตรงกลุ่มลูกค้า [15] โดยการสร้างการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์จะเป็นรูปแบบของการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวจิตใจให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเกิดการตอบสนองตามที่ผู้โฆษณาต้องการ ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ การใช้โทรศัพท์ การใช้สื่อกลางแจ้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร นักท่องเที่ยว และประชาชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ธุรกิจสร้างความศรัทธาจากนักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้สื่อสารกับนักท่องเที่ยวโดยตรง [16]

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัย โดยประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-method research) ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สื่อมัลติมีเดีย ตลอดจนการออกแบบและพัฒนาสื่อเพื่อให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่นักท่องเที่ยว

2. พัฒนาแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวในระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก ปัญหาความต้องการ เพื่อให้ได้ข้อมูล และความต้องการในการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับอุปกรณ์การใช้งานในปัจจุบัน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ถ่ายทอดประวัติวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน กลุ่มผู้นำในชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชน ทั้งในด้านการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และด้านการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ และกลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ และชาวบ้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. พัฒนาแบบประเมินผลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อท่องเที่ยวในระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก

4. สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดทำสื่อท่องเที่ยวในระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกกับกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้นำในชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง และชาวบ้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยและพัฒนา (Research and development) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ออกแบบและพัฒนาสื่อร่วมกับชุมชน ได้แก่

1. สื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิภาคตะวันตก

2. นักวิจัยประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับชุมชนสำหรับการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของสื่อซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับที่คณะผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเครื่องมือไปก่อนหน้านี้

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานสื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกจากคนในชุมชนพื้นที่ และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 300 ชุด

2. สรุปผลและสังเคราะห์ผลการใช้งานสื่อมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. บริบทชุมชน เอกลักษณะ และ อัตลักษณ์ด้านการให้บริการในการท่องเที่ยวของพื้นที่

ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม พบว่ามีความโดดเด่นวิถีชีวิตริมคลองซึ่งเป็นคลองที่ขุดขึ้นมาเพื่อให้พระมหากษัตริย์เดินทางไปสักการะองค์พระปฐมเจดีย์ ผลผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ปลอดภัยที่มีความโดดเด่น เช่น เมี่ยงคำบัวหลวง ชาเกษตรบัว ข้าวตั้งหลากหลายรสชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ไข่เค็มปลอดภัย รวมถึงกิจกรรมสาธิตการทำเมนูอาหารสุขภาพจากวัตถุดิบปลอดภัยในชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ตัวแทนชุมชนที่ทำหน้าที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวเป็นคนที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรเป็นอย่างดี สามารถอธิบายบอกเล่า เรื่องราวความเป็นมาแหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ และเกิดประสบการณ์ในเชิงสร้างสรรค์กับท่องเที่ยว

ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี พบว่า มีความโดดเด่นของวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนที่มีเชื้อสายจีนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีเอกลักษณ์ รวมทั้งยังมีอาหารพื้นเมืองที่นักท่องเที่ยวยังพบเจอได้เป็นส่วนน้อย เช่น ขนมไข่กบ ข้าวแห้ง ผักไทยคุณย่า นอกจากนี้ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวเป็นคนที่สามารถเล่าเรื่องราวในอดีตให้นักท่องเที่ยวฟังได้

ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีความโดดเด่นของการรวมกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นชุมชนแห่งการอนุรักษ์ มีป่าชุมชนที่มีพื้นที่มากกว่า 1,000 ไร่ มีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็น เอกลักษณ์อย่างหลากหลายในป่าชุมชน เช่น เครื่องประดับจากถั่วลิสง มีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะได้แก่ น้ำพริกมะสัง ทอดมันใบปรางค์ ยำใบมะกอก ตลอดจนมีการสร้างฐานการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเรียนรู้สมุนไพร การทำอาหารเพื่อสุขภาพ

ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวหลักของชุมชนหนองหญ้าปล้องคือการแช่ตัว แช่เท้าด้วยพุทไธสงธรรมชาติ รวมถึงการบริการด้านการนวดเพื่อสุขภาพ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เมื่อ ได้มาแช่แล้วจะรู้สึกผ่อนคลายและดีต่อสุขภาพ อีกทั้งยังมีบริการนวดแผนไทย นวดเพื่อสุขภาพ ตลอดจนการขายผลิตภัณฑ์การเกษตรในท้องถิ่น และ การบริการด้วยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ ไป เที่ยวชมน้ำตกแม่กระดังงา

ชุมชนป่าละอู จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นคือการไป เที่ยวชมน้ำตกป่าละอู ทุเรียนป่าละอู รวมทั้งมีการกระจายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น ประเพณีปีใหม่ของชาวกะเหรี่ยง ชิมอาหารท้องถิ่นหลากหลายเมนูจาก

ฝึกพูด ฟ้ำทอมือ โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในรูปของการเป็นผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ไกด์นำเที่ยวเดินป่าและส่องสัตว์ เป็นต้น

2. ปัจจัยในการจัดทำสื่อระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก

ด้านเนื้อหาในการเผยแพร่ข่าวสารผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากทุกประเด็นเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ สื่อสามารถเผยแพร่เนื้อหาข้อมูลอย่างกว้างขวาง ($\bar{x} = 4.28$) ส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของแหล่งชุมชน ($\bar{x} = 4.19$) รูปแบบการนำเสนอสะดวกต่อการอ่านและเข้าใจง่าย ($\bar{x} = 4.16$) การจัดหมวดหมู่ข้อมูลและเนื้อหาที่มีความชัดเจน ($\bar{x} = 3.91$) และสื่อช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลเนื้อหาได้อย่างถูกต้องและเข้าใจง่าย ($\bar{x} = 3.72$)

ด้านการออกแบบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็นเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ สื่อมีภาพหรือกราฟที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่น่าสนใจ ($\bar{x} = 3.73$) สื่อออกแบบตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ดึงดูดความสนใจ ($\bar{x} = 3.62$) สื่อจัดเรียงลำดับการเสนอข้อความและรูปภาพเหมาะสม ($\bar{x} = 3.58$) และสื่อมีความสวยงามสะอาดตา น่าหยิบอ่าน ($\bar{x} = 3.53$)

ด้านการเผยแพร่ข่าวสารผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสื่อเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป ($\bar{x} = 4.50$) เป็นสื่อเฉพาะของชุมชน ($\bar{x} = 4.19$) ช่วยให้ผู้ใช้สื่อเกิดความรู้สึก/ภาพลักษณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ($\bar{x} = 3.97$) อยู่ในระดับมากเหมือนกัน และรองลงมาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบริบทชุมชน เอกลักษณะ และอัตลักษณ์ด้านการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยการระดมความคิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนตามเส้นทางท่องเที่ยวในเขตภูมิภาคตะวันตกได้แก่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ชุมชนตลาดน้ำเหล่าตั๊กลัก จังหวัดราชบุรี ชุมชนหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี ชุมชนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี และชุมชนป่าละอู จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดทำสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่มาจากตัวแทนชุมชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่ในภูมิภาคตะวันตกเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และคนในชุมชนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับที่จะส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกให้เป็นที่รู้จักกับกลุ่มนักท่องเที่ยว แต่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกให้ประสบความสำเร็จสิ่งที่สำคัญคือต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกภาคส่วนเช่นเจ้าของพื้นที่ ผู้นำ คนในชุมชนต้องร่วมมือ เพราะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่เป็นอย่างดี เข้าใจลักษณะของพื้นที่ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าในการทำงานได้ ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นล้วนส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน [9] การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามสดชื่นในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือการบำบัด รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด อบ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยในการจัดทำสื่อระบบมัลติมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก สาเหตุน่าจะมาจากการที่ได้ศึกษาข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิภาคตะวันตกส่วนใหญ่ขาดสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ทันสมัย เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้น้อยเนื่องจากข้อมูลที่มีขาดการอัพเดท ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลด้านเนื้อหาของสื่อในรูปแบบมัลติมีเดียที่สามารถเผยแพร่เนื้อหาข้อมูลอย่างกว้างขวางและทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลมากขึ้น

อีกทั้งความสวยงามและน่าสนใจของสื่อมัลติมีเดียยังสามารถส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชนได้ [15] ดังที่คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา ได้อธิบายถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่พัฒนาการของสื่อส่งผลต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวมีความ จำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากสื่อที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตรงกลุ่มลูกค้า โดยการสร้างการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์จะเป็นรูปแบบของการสื่อสาร เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เกิดการตอบสนองตามที่อยู่โฆษณาต้องการ ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น ด้วบุคคล โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ การใช้จดหมายทางตรง การใช้โทรศัพท์ การใช้สื่อกลางแจ้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กร นักท่องเที่ยว และประชาชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ธุรกิจ สร้างความศรัทธาจากนักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้สื่อสารกับนักท่องเที่ยวโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานราชการ และชุมชนควรมีความพร้อมที่จะให้บริการด้านข้อมูลกับนักท่องเที่ยว และควรใช้การสื่อสารผ่านรูปแบบสื่อใหม่ หรือรูปแบบออนไลน์ นอกจากนี้ อบต. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน และ ภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคตะวันตก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วม ชุมชนใหม่และภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว

2.2 ควรมีการศึกษาศักยภาพและแนวทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของพื้นที่ใกล้เคียงในเส้นทาง ที่เป็นจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา และ ช่องทางการสื่อสาร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในลักษณะเชื่อมโยง

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิภาวดี ลีมี้งสวัสดิ์ และคณะ. ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในเอเชีย [รายงานการวิจัย]. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.); 2560.
- [2] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. [อินเทอร์เน็ต]; 2560 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114
- [3] พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์. การประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2563:3:68-77.
- [4] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เมืองต้องห้ามพลาด PLUS. [อินเทอร์เน็ต]; 2560 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2563]. เข้าถึงได้จาก https://tatreview.files.wordpress.com/2017/11/tat42017_60-67-tourism-report.pdf
- [5] กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. แผนแม่พัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งตะวันตก 2560-2564. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพมหานคร; 2559.
- [6] ผู้จัดการออนไลน์. รัฐบาลหนุนหัวหิน-ชะอำ เป็นต้นทางการท่องเที่ยว. [อินเทอร์เน็ต]; 2561 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/local/detail/9610000022767> 2561.
- [7] นิพล เชื้อเมืองพาน และคณะ. การพัฒนาศักยภาพแหล่งน้ำพุร้อนภาคตะวันตกของประเทศไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ [รายงานการวิจัย]. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.); 2556.

- [8] Petrovici, A.. Public Relations in Tourism.A Research on the perception of the RomanianPublic Upon Responsible Tourism. RetrievedDecember [อินเทอร์เน็ต] ; 2018, [เข้าถึงเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.science direct.com/science/ article/ pii/S1877042814063885>; 2014
- [9] Taweessi, C.. Health tourism. Retrieved [อินเทอร์เน็ต] ; 2013, [เข้าถึงเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.l3nr.org/posts/166878> [In Thai] 2013
- [10] Global Wellness Institute. The Global Wellness Tourism Economy. [อินเทอร์เน็ต]; 2013 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก <http://www.globalwellnesssummit.com>. 2014.
- [11] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. [อินเทอร์เน็ต]; 2562 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก http://www.elfhs.ssru.ac.th/alisa_ri/file.php/1/1._N.pdf. 2562.
- [12] ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ. สื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 8 กันยายน 2562]. เข้าถึงได้จาก <http://203.146.15.109/lms/contentmultimedia/mainindex.html>.
- [13] ถวัลย์ มาสจรัส.คู่มือการเขียนเนื้อหาสาระสำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา;2553.
- [14] กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2536.
- [15] คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. การเลือกให้ความสนใจต่อสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวประเทศไทย เทียบกับประเทศคู่แข่งในอาเซียนของชาวจีนวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย 2016; 11(4): 8-14.
- [16] ภาวินี กาญจนานา. หลักการตลาด. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์ ท็อป จำกัด. 2554.